

ARCHEOLOGIE • BOUWHISTORIE

ARCHEOLOGIENOTA – PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ROESELARE – BRUGSESTEENWEG, LIEBEEKSTRAAT

A. DEVROE
MEI 2019

COLOFON

Project

Archeologienota – Roeselare, Brugsesteenweg - Liebeekstraat

Opdrachtgever

IMMO VDK NV
Kortrijksesteenweg 314
8530 Harelbeke

Opdrachtnemer

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba
Lemmensstraat 34
2800 Mechelen
0472/59.31.41
annika.devroe@gmail.com
BE 0680.617.128

Erkende archeoloog: Annika Devroe, OE/ERK/Archeoloog/2015/00085

© 2019 Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

Inhoud	0
1. Gemotiveerd advies	1
2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	2
2.1. Inleiding	2
2.2. Administratieve gegevens	3
2.3. Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	3
2.4. Proefsleuvenonderzoek.....	4
2.4.1. Vraagstelling en onderzoeksdoelen	4
2.4.2. Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	5
2.5. Voorziene afwijkingen van de Code van Goede Praktijk.....	6
3. Figurenlijst	7

1. GEMOTIVEERD ADVIES

Het onderzoeksgebied, met een oppervlakte van ca. 6653 m², ligt ten noordwesten van Beveren, een deelgemeente van Roeselare. In het zuiden grenst het projectgebied aan de Liebeekstraat, in het westen aan de Brugsesteenweg.

Het projectgebied ligt in een lager gelegen gebied, ten zuiden van de cuesta van Tielt. Op ca. 550 m ten noorden stroomt de Liebeek, op ca. 1 km ten oosten de Onledebeek. De Mandel bevindt zich op ca. 2,5 km ten zuiden. Op basis van het Digitaal Hoogtemodel en de hoogteprofielen kan men vaststellen dat het terrein varieert tussen 25,8 en 26,8 m TAW. Het terrein daalt in zuidoostelijke richting. Bodemkundig gezien zijn matig natte lichte zandleembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont en zeer sterk gleyige kleibodems zonder profiel aanwezig. Zowel landschappelijk als bodemkundig is het terrein gunstig gelegen naar menselijke bewoning toe.

In de nabije omgeving, vooral ten westen van het projectgebied, werd reeds heel wat archeologisch onderzoek uitgevoerd. Hierbij kwamen heel wat houtskoolmeilers uit de late IJzertijd of Romeinse periode aan het licht, evenals Romeinse nederzettingssporen, sporen uit de (volle) middeleeuwen en restanten uit de Wereldoorlogen (bomkraters, loopgraaffragmenten, munitie). Deze sites bevinden zich op een gelijkaardige landschappelijke en vaak ook bodemkundige situatie. Archeologische sporen die hierbij aansluiten kunnen dan ook verwacht worden ter hoogte van het onderzoeksgebied. Naar steentijdsites wordt het archeologisch potentieel eerder als laag ingeschat. Hoewel de ligging zeker niet slecht is en de zuidelijke zone met bodemtype Efp kan wijzen op een locatie waar water beschikbaar was, werden tijdens de vele reeds uitgevoerde onderzoeken slechts enkele losse lithische vondsten aangetroffen in de ruime omgeving. De aanwezigheid van landbouwgronden verkleint de kans op goed bewaarde steentijd artefactensites aangezien de oorspronkelijke natuurlijke bodemhorizonten (A-, E- en B- horizonten) ter hoogte van deze bodemtypes vaak mee opgenomen zijn in de oudste akkerlagen.

Afhankelijke van de verstoringen door de 20ste-eeuwse gebouwen kunnen archeologische resten verwacht worden en dit vanaf de metaaltijden tot en met de wereldoorlogen. Indien nederzettingssporen zouden aangetroffen worden kunnen ter hoogte van de zuidelijke, nattere zone waterputten aangetroffen worden.

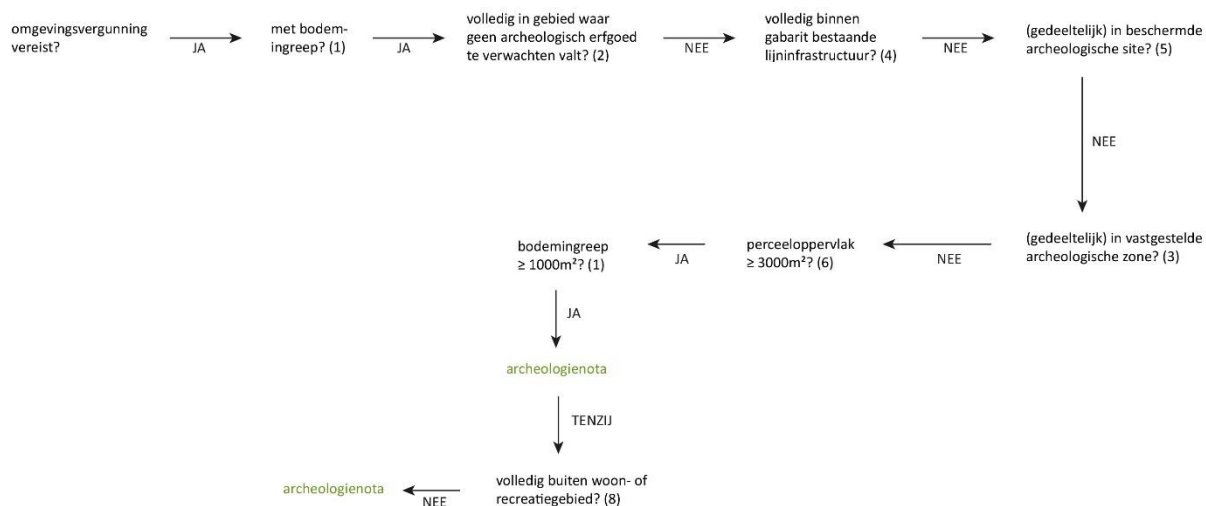
De geplande werken voorzien enerzijds in de afbraak van het aanwezige gebouw en anderzijds in de bouw van een nieuw magazijn met kantoor. Hierbij zal minstens de teelaarde overal verwijderd worden, met diepere verstoringen ter hoogte van de funderingen, nutsleidingen en smeerputten. Het gaat om een oppervlakte van ca. 6653 m² dat bedreigd is. Gezien het archeologisch potentieel, de mogelijke kenniswinst en de geplande werken is bijkomend onderzoek noodzakelijk.

Dit zal echter via een uitgesteld traject verlopen gezien de nog aanwezige bebouwing.

2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN VOOR UITGESTELD VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

2.1. INLEIDING

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de voorwaarden voldoen aan art. 5.4.1. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Figuur 1: Beslissingsboom in functie van huidig project. © Devroe bvba 2019

2.2. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Locatie: West-Vlaanderen, Roeselare, Brugsesteenweg 574 - Liebeekstraat

Bounding box: punt 1 (NW) – X 62248.544 Y 185898.234

Punt 2 (ZO) – X 62339.713 Y 185824.699

Kadaster: Roeselare, afdeling 5, Beveren, sectie A, percelen 36c3 en 35m

Oppervlakte projectgebied / onderzoeksgebied: ca. 6653 m²

Figuur 2: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.

2.3. ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODE EN -TECHNIKEN

Na het bureauonderzoek werden de verschillende vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem afgewogen. Hiervoor werden telkens volgende vier criteria overlopen:

- Is het mogelijk deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het nuttig deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?
- Is het overdreven schadelijk voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het noodzakelijk deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Geofysisch onderzoek geeft voornamelijk goede resultaten op droge leembodems. Deze methode is vrij duur en aangezien in dit geval moeilijk na te gaan is wat het archeologisch potentieel is, kan het een duur onderzoek worden die weinig oplevert. Op basis van de kosten-batenanalyse en het feit dat gezien de bodemgesteldheid dit geen ideale ondergrond is werd dit onderzoek niet voorgesteld.

Een veldkartering is vooral nuttig op landbouwgronden die net geploegd worden. Dit is hier niet het geval waardoor dit onderzoek niet nuttig is. Bovendien geeft een veldkartering enkel een beeld van de bovenste laag en kunnen periodes met weinig vondstmateriaal op deze manier niet gedetecteerd worden. Deze methode wordt dan ook niet geadviseerd.

Onderzoeken in functie van steentijd (verkennend archeologisch booronderzoek, waarderend archeologisch booronderzoek en proefputten ifv steentijd) lijken niet nuttig. Naar steentijdsites toe wordt het archeologisch potentieel eerder als laag ingeschat. Hoewel de ligging zeker niet slecht is en de zuidelijke zone met bodemtype Efp kan wijzen op een locatie waar water beschikbaar was, werden tijdens de vele reeds uitgevoerde onderzoeken slechts enkele losse lithische vondsten aangetroffen in de ruime omgeving. De aanwezigheid van landbouwgronden verkleint de kans op goed bewaarde steentijd artefactensites aangezien de oorspronkelijke natuurlijke bodemhorizonten (A-, E- en B- horizonten) ter hoogte van deze bodemtypes vaak mee opgenomen zijn in de oudste akkerlagen. Dergelijk onderzoek wordt dan ook niet geadviseerd.

Landschappelijk bodemonderzoek zou nuttig kunnen zijn om een beeld te krijgen van de bodemopbouw en aanwezige verstoringen (20ste-eeuwse bebouwing) Op basis van het bureauonderzoek worden echter geen verstoringen verwacht. Een goed beeld van de bodemopbouw kan men beter krijgen d.m.v. een proefsleuvenonderzoek.

Er wordt dan ook geopteerd om meteen over te gaan op een proefsleuvenonderzoek. Dit onderzoek kan uitgevoerd worden na de afbraak van het nog aanwezige gebouw. De afbraak gebeurt tot net onder de vloerplaat.

2.4. PROEFSLEUVENONDERZOEK

2.4.1. VRAAGSTELLING EN ONDERZOEKSDOELEN

Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven is een archeologische evaluatie van het terrein. Op basis van het bureauonderzoek kon niet aangetoond worden of een archeologische site aanwezig is of niet, maar via dit onderzoek kan het archeologisch potentieel nagegaan worden.

Hierbij dienen volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

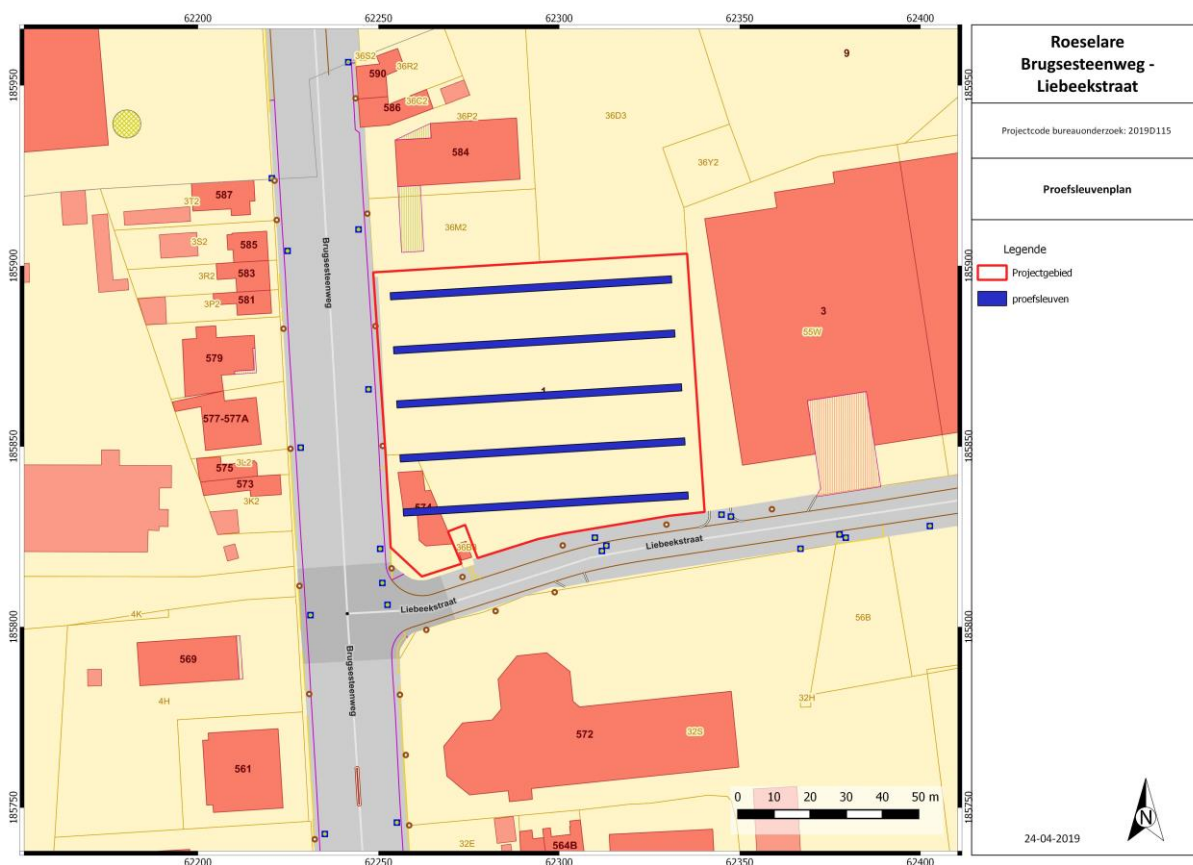
- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem , beschrijving + duiding? In hoeverre is de bodemopbouw nog intact? Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? Is er een bodemkundige verklaring voor de (partiële) afwezigheid van archeologische sporen?
- Zijn er bodemsporen aanwezig? Zo ja, zijn deze van natuurlijke of antropogene aard?
- Op welk(e) niveau(s) manifesteren de archeologische sporen zich?
- Maken de antropogene sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Kan op basis van gerecupereerd materiaal uitspraak gedaan worden over de datering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Geven de resultaten aanleiding tot vervolgonderzoek? Zo ja, wat is de ruimtelijke afbakening van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
- Is behoud in situ op basis van de resultaten van het vooronderzoek mogelijk?

2.4.2. ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODE EN -TECHNIKEN

Het onderzoeksgebied (ca. 6653 m²) zal door middel van parallelle continue proefsleuven onderzocht worden onder begeleiding van een erkend archeoloog.

Het vooronderzoek met ingreep in de bodem wordt enkel uitgevoerd in omstandigheden die toelaten om de handelingen uit de Code van Goede Praktijk uit te voeren op een wijze zoals ze daarin beschreven zijn.

De sleuven worden ongeveer west-oost georiënteerd. De sleuven hebben een breedte van 2 m en een maximale afstand van 15m van middelpunt tot middelpunt. Er zal minstens 10% van het onderzoeksgebied door middel van proefsleuven onderzocht worden, aangevuld met 2,5% dwarssleuven en/of kijkvensters. De hoeveelheid en locatie van dwarssleuven en/of kijkvensters zijn vrij te bepalen door de erkend archeoloog/veldwerkleider. Een keuze voor of tegen het aanleggen van dwarssleuven en/of kijkvensters wordt gemotiveerd in het verslag van resultaten van het proefsleuvenonderzoek. Kijkvensters en/of dwarssleuven kunnen bijvoorbeeld aangelegd worden om na te gaan of aangetroffen paalkuilen deel uitmaken van een structuur, maar kunnen evenzeer aangelegd worden om een meer exacte afbakening van een archeologische site te bekomen. Indien afgeweken wordt van de richtlijnen betreffende de positie van proefsleuven en/of de aanleg van de bijkomende uitbreidingen wordt dit duidelijk gemotiveerd in het Verslag van Resultaten van het proefsleuvenonderzoek.

Figuur 3: Voorstel proefsleuven.

De aanleg van de sleuven gebeurt met een graafmachine met een niet-getande graafbak van 2 m breed. Het eerste vlak wordt aangelegd op een eerste leesbaar archeologisch niveau. Indien er meerdere archeologische niveaus aanwezig zijn, wordt elk niveau apart gewaardeerd. Er wordt momenteel van uitgegaan dat het om een site zonder complexe verticale stratigrafie gaat en er maar

één niveau aanwezig is. Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van de werkputten en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden. Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. In vermoedelijke diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om de interpretatie van het spoor te verifiëren en om de diepte te bepalen. Verspreid over het terrein worden minstens 3 profielputten aangelegd die toelaat de bodemopbouw van heel het onderzoeksgebied te beschrijven. De referentieprofielen worden beschreven en bestudeerd door de aardkundige van het projectteam. Elk vlak wordt met de metaaldetector geprospecteerd overeenkomstig de bepalingen in de Code van Goede Praktijk. Er dient rekening gehouden te worden met mogelijk aanwezige munitie.

De aanwezigheid van een steentijdsite kan niet uitgesloten worden. Tijdens het vooronderzoek dient er daarom aandacht geschonken te worden aan concentraties van lithische artefacten. Indien lithische vondsten aangetroffen worden dient ingeschat te worden of het om verspreide vondsten gaat of om een activiteitenzone. Steentijdvondsten worden driedimensionaal ingemeten. Deze vondsten en concentraties worden aan een specialist voorgelegd om een verdere waardering van het terrein te bekomen. Na afloop van het onderzoek worden de sleuven gedicht om verdere degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (graven, zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met doek of plasticfolie zodat ze, indien er een vervolgonderzoek volgt, niet verder worden aangetast of vergraven vooraleer ze verder onderzocht worden.

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak gedaan kan worden over de aard en omvang van de archeologische waarden in het projectgebied en wanneer een eenduidig advies kan gegeven worden voor vrijgave van het terrein, behoud in situ of vervolgonderzoek door middel van een opgraving.

2.5. VOORZIENE AFWIJKINGEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Moesten er tijdens de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de code, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten.

3. FIGURENLIJST

Figuur 1: Beslissingsboom in functie van huidig project. © Devroe bvba 2019	2
Figuur 2: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.	3
Figuur 3: Voorstel proefsleuven.	5